

© Θ. ΣΚΟΥΡΑΣ

Ενημερωτικό Δελτίο #3

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Οίτης

ΤΕΥΧΟΣ 3

ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ

ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ

Η παρούσα έκδοση χρηματοδοτήθηκε από το Χρηματοδοτικό Πρόγραμμα του Πράσινου Ταμείου "ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ 2014"
ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 1
"ΣΤΗΡΙΞΗ ΦΟΡΕΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ"

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Το έργο της παρακολούθησης (monitoring) ειδών και τύπων οικοτόπων στην Οίτη	2 3
- Τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων στην Οίτη	4
- Σήμανση και συντήρηση μονοπατιών στην Οίτη	5
- Επικαιροποίηση της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης (Ε.Π.Μ.) για το όρος Οίτη	6
- Αντιμετώπιση της σύγκρουσης της εκτατικής κτηνοτροφίας με τον λύκο στην Οίτη	7 8
- Αφιέρωμα: Διερεύνηση ένταξης της Οίτης στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO	9 10 11

Σε αυτό το τρίτο και τελευταίο ενημερωτικό δελτίο του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Οίτης γίνεται αναφορά σε ορισμένες δράσεις και έργα που έχει υλοποιήσει ο Φ.Δ. το τελευταίο διάστημα ή βρίσκονται ακόμη σε εξέλιξη και πρόκειται να ολοκληρωθούν μέχρι το τέλος του χρόνου. Από τα πιο σημαντικά είναι το έργο της παρακολούθησης (monitoring) ειδών και τύπων οικοτόπων στην περιοχή της Οίτης, το οποίο εντάσσεται σε ένα εθνικού επιπέδου πρόγραμμα παρακολούθησης ειδών και τύπων οικοτόπων, τόσο εντός όσο και εκτός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000. Επίσης, μέσα στους τελευταίους μήνες ολοκληρώθηκε με επιτυχία ο σχεδιασμός και η τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων σε κείρια σημεία εντός της περιοχής ευθύνης του Φ.Δ., ενώ πραγματοποιήθηκε σήμανση και συντήρηση ορισμένων υφιστάμενων μονοπατιών στο βουνό. Επιπλέον, στο πλαίσιο «θεσμικής θωράκισης» του όρους Οίτη έχει ξεκινήσει η διαδικασία επικαιροποίησης της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης (Ε.Π.Μ.) για το όρος Οίτη και έκδοσης σχεδίου Π.Δ. για τον χαρακτηρισμό της περιοχής ως Εθνικό Πάρκο. Στο παρόν τεύχος περιγράφονται, ακόμη, οι δράσεις του Φ.Δ. όσον αφορά την αντιμετώπιση της σύγκρουσης της εκτατικής κτηνοτροφίας με το λύκο και τα σχετικά οφέλη που προκύπτουν για την τοπική κοινωνία. Τέλος, ως αφιέρωμα επιλέχθηκε να αναπυχθεί η ιδέα ένταξης της Οίτης στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO, καθώς η Οίτη αποτελεί ένα βουνό με ιδιαίτερους και σπάνιες ομορφιάς γεωλογικούς σχηματισμούς, με μεγάλη επιστημονική, αλλά και ιστορική-πολιτισμική σημασία, οι οποίοι θα πρέπει να προστατευτούν και να αναδειχθούν.

Η Πρόεδρος του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Οίτης
Αντωνία Γαλανάκη

Το έργο της παρακολούθησης (monitoring) ειδών

και τύπων οικοτόπων στην Οίτη

Για την προστασία και αποτελεσματική διαχείριση μιας προστατευόμενης περιοχής, όπως ο Εθνικός Δρυμός Οίτης και οι περιοχές του Δικτύου NATURA 2000, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η καταγραφή και συστηματική παρακολούθηση των ειδών χλωρίδας, πανίδας, καθώς και των τύπων οικοτόπων που απαντώνται σε αυτήν. Εκτός από τις δράσεις παρακολούθησης και καταγραφής ειδών που πραγματοποιεί ήδη το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης στο πλαίσιο της αυτεπιστασίας, όπως περιγράφηκαν σε προηγούμενο ενημερωτικό δελτίο, πραγματοποιείται επιπλέον από ειδικούς επιστήμονες το έργο «Παρακολούθηση ειδών και τύπων οικοτόπων», υπό την εποπτεία του Φ.Δ., το οποίο και πρόκειται να παίξει σημαντικό ρόλο στην παρακολούθηση και αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των ειδών και τύπων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος στο βουνό της Οίτης.

Το έργο αυτό πραγματοποιείται στο πλαίσιο της Πράξης «Προστασία και Διατήρηση του Εθνικού Δρυμού Οίτης» του Ε.Π. «Θεσσαλία – Στερεά Ελλάδα – Ήπειρος» (ΕΣΠΑ 2007-2013) και έχει ήδη ξεκινήσει να υλοποιείται από τον Σεπτέμβριο του 2014, ενώ αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί έως το τέλος του 2015. Έχει σαν αντικείμενο την καταγραφή, εκτίμηση και παρακολούθηση της κατάστασης διατήρησης (α) των τύπων οικοτόπων και των ειδών χλωρίδας και πανίδας της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (Οδηγία για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, της άγριας πανίδας και αυτοφυούς χλωρίδας) και (β) των πουλιών της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ (Οδηγία για τη διατήρηση των άγριων πουλιών) που απαντώνται στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης. Η ομάδα έργου του Αναδόχου στελεχώνεται από ειδικούς επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους, εξειδικευμένους στα αντικείμενα παρακολούθησης (χλωρίδα-βλάστηση, θηλαστικά, ερπετά, αμφίβια και ορνιθοπανίδα) και με μεγάλη εμπειρία στην υλοποίηση παρόμοιων έργων. Με το παρόν έργο θα σχεδιαστεί και θα εφαρμοστεί ένα σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης σε τοπικό επίπεδο, το οποίο θα είναι ενταγμένο στο εθνικού επιπέδου σύστημα παρακολούθησης ειδών και τύπων οικοτόπων.

Τα αποτελέσματα που θα προκύψουν από τις εργασίες πεδίου θα χρησιμοποιηθούν για την επαναξιολόγηση των σημαντικών ειδών και τύπων οικοτόπων σε σχέση με τη 2η Εθνική Αναφορά – Έκθεση εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (περίοδος 2001-2006) και θα τροφοδοτήσουν επόμενες Εθνικές Αναφορές – Εκθέσεις εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, καθώς και την 1η Εθνική Αναφορά – Έκθεση εφαρμογής της Οδηγίας 2009/147/ΕΕ για την περίοδο 2008-2012.

Αντίστοιχα έργα παρακολούθησης υλοποιούνται σε εθνικό επίπεδο (τόσο εντός, όσο και εκτός των περιοχών του Δικτύου NATURA 2000), με σκοπό την εποπτεία των ειδών και τύπων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος στην Ελλάδα, σε ανταπόκριση της χώρας μας στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις παραπάνω Οδηγίες. Ο συντονισμός των επιμέρους έργων και η τελική σύνθεση των δεδομένων γίνεται από το έργο «Οριζόντιος τεχνικός και επιστημονικός συντονισμός των μελετών εποπτείας και αξιολόγησης της κατάστασης διατήρησης ειδών και τύπων στην Ελλάδα και συνθετική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων», το οποίο έχει αναθέσει το ΥΠΑΠΕΝ (πρώην ΥΠΕΚΑ) σε εξωτερικό ανάδοχο. Στο πλαίσιο αυτό, υποβλήθηκε μόλις πρόσφατα από την Ελλάδα (Ιανουάριος 2015) η 3η Εθνική Αναφορά – Έκθεση εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (περίοδος 2007-2014), σχετικά με την κατάσταση διατήρησης των ειδών και τύπων οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος σε εθνικό επίπεδο, η οποία υπάρχει στον παρακάτω σύνδεσμο: http://cdr.eionet.europa.eu/gr/eu/art17/envvkfa_q/.

Τοποθέτηση ενημερωτικών πινακίδων στην Οίτη

Ο Φορέας Διαχείρισης, σε συνεργασία με το Δασαρχείο Λαμίας, τοποθέτησε πρόσφατα στην περιοχή ευθύνης του ενημερωτικές πινακίδες, με σκοπό την ενημέρωση των επισκεπτών σχετικά με τη βιοποικιλότητα και τους ιδιαίτερους γεωλογικούς σχηματισμούς του βουνού. Επιπλέον, οι ενημερωτικές πινακίδες περιλαμβάνουν χάρτη της περιοχής, με τον οποίο διευκολύνεται η περιήγηση των επισκεπτών στην Οίτη. Όλη η πληροφορία (κείμενα και χάρτες)

δίνονται και στην αγγλική γλώσσα για την ενημέρωση και των ξένων επισκεπτών. Το έργο, το οποίο χρηματοδοτήθηκε στο πλαίσιο της Πράξης «Προστασία και Διατήρηση του Εθνικού Δρυμού Οίτης» του Ε.Π. «Θεσσαλία – Στερεά Ελλάδα – Ήπειρος» (ΕΣΠΑ 2007-2013), περιλαμβάνει συνολικά την τοποθέτηση δεκαπέντε (15) πινακίδων και συγκεκριμένα:

- Τρεις πινακίδες υποδοχής στην αρχή των χωματόδρομων προς τον Εθνικό Δρυμό από τα χωριά Καστανιά, Νεοχώρι και Παύλιανη
- Τρεις πινακίδες υποδοχής στις εισόδους του Εθνικού Δρυμού από τα χωριά Καστανιά, Νεοχώρι και Παύλιανη
- Δύο πινακίδες υποδοχής στην αρχή δύο βασικών μονοπατιών του βουνού (μονοπάτι του Ηρακλή και των Τσοπάνηδων)
- Δύο πινακίδες ερμηνείας περιβάλλοντος στο ορειβατικό καταφύγιο και στο οροπέδιο Καταβόθρας
- Μια ενημερωτική πινακίδα σχετικά με τις μη επιτρεπόμενες δραστηριότητες εντός του πυρήνα του Εθνικού Δρυμού, στον υπαίθριο χώρο αναψυχής στο οροπέδιο Λιβαδιές
- Δεκατρείς δείκτες ορίων Καταφυγίων Άγριας Ζωής στα σημεία διασταύρωσης δασικών δρόμων με τα όρια των δύο Καταφυγίων Άγριας Ζωής της Οίτης («Φραντζή – Δυο Βουνά» και «Παύλιανη – Οίτη»)
- Μια πινακίδα κατεύθυνσης στο οροπέδιο Λιβαδιές, η οποία πληροφορεί για τις κατευθύνσεις προς τα χωριά Καστανιά, Νεοχώρι και Παύλιανη.

Οι πιο πάνω πινακίδες έρχονται να καλύψουν ένα μεγάλο κενό ενημέρωσης που υπήρχε μέχρι πρότινος στην προστατευόμενη περιοχή και δίνουν τη δυνατότητα σε κάποιον που επισκέπτεται για πρώτη φορά το βουνό να ενημερωθεί για αυτό. Ταυτόχρονα επιτυγχάνεται η ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με την αξία προστασίας του βουνού, καθώς και η ανάδειξη συγκεκριμένων περιοχών ιδιαίτερου οικολογικού ενδιαφέροντος.

Σήμανση και συντήρηση μονοπατιών στην Οίτη

Ο Φορέας Διαχείρισης υλοποίησε τα τελευταία χρόνια, μέσα από τα χρηματοδοτικά προγράμματα του Πράσινου Ταμείου, τη σήμανση και συντήρηση πέντε (5) συνολικά υφιστάμενων μονοπατιών στην Οίτη και συγκεκριμένα των ακόλουθων:

- το μονοπάτι του Ηρακλή (Παύλιανη - Καταβόθρα - Πυρά Ηρακλέους - Παύλιανη),
- το μονοπάτι των Τσοπάνηδων (Νεοχώρι - κορυφή Πύργος - Αγ. Απόστολοι-Νεοχώρι),
- το μονοπάτι των Φαρμακίδων (έξω από την Υπάτη),
- το μονοπάτι των Σιδηροδρομικών (στο φαράγγι του Ασωπού) και
- το μονοπάτι Υπάτη - Καταφύγιο

Εκτός από την τοποθέτηση χρώματος και κατάλληλων πινακίδων σήμανσης, πραγματοποιήθηκαν επίσης εργασίες καθαρισμού του καταστρώματος με απομάκρυνση πεσμένων κορμών-πετρών, τσάπισμα και μερική αποκλάδωση θαμνώδους βλάστησης, όπου αυτό απαιτούνταν, καθώς και τοποθέτηση, μεταξύ άλλων, ορισμένων ξύλινων κατασκευών (π.χ. σκαλοπατιών, υποστηριγμάτων). Σκοπός των ήπιων αυτών παρεμβάσεων είναι η βελτίωση της πρόσβασης των επισκεπτών στα μονοπάτια της Οίτης, και κατά συνέπεια η ανάδειξη και προστασία της βιοποικιλότητας της περιοχής, αλλά και η ταυτόχρονη ανάπτυξη μιας ήπιας μορφής οικότουρισμού.

Επικαιροποίηση της Ειδικής Περιβαλλοντικής Μελέτης

(Ε.Π.Μ.) για το όρος Οίτη

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει το όρος Οίτη είναι η απουσία ισχυρού θεσμικού πλαισίου προστασίας της περιοχής. Αν και ένα τμήμα του βουνού έχει ανακηρυχθεί από το 1966 με Βασιλικό Διάταγμα σε Εθνικό Δρυμό και παρά την παρουσία προστατευόμενων περιοχών (τρεις περιοχές του Δικτύου NATURA 2000 και δύο Καταφύγια Άγριας Ζωής), μέχρι και σήμερα εκκρεμεί η έκδοση Προεδρικού Διατάγματος (Π.Δ.) χαρακτηρισμού της περιοχής σε Εθνικό Πάρκο Οίτης, σύμφωνα με το άρθρο 5 του Ν. 3937/2011 (ΦΕΚ 60/Α), ενώ επιπλέον δεν υπάρχει εγκεκριμένη Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη (Ε.Π.Μ.) για την περιοχή. Έχει συνταχθεί βέβαια Ε.Π.Μ. για το όρος Οίτη το 2003, η οποία όμως δεν έτυχε ποτέ έγκρισης και τώρα πλέον για να γίνει αυτό χρήζει επικαιροποίησης. Τα νομικά αυτά κείμενα αποτελούν μείζονος σημασίας ζητήματα για το βουνό, αφού καθορίζουν τα όρια της προστατευόμενης περιοχής και των ζωνών προστασίας, καθώς και των επιτρεπόμενων δραστηριοτήτων εντός αυτών των ζωνών, συμβάλλοντας σημαντικά στην ορθή χωροθέτηση οποιουδήποτε έργου ή δραστηριότητας πρόκειται να γίνει στο όρος Οίτη.

Ο Φ.Δ. έθεσε από νωρίς ως βασική προτεραιότητά του την έκδοση των παραπάνω νομικών κειμένων, απαραίτητα εργαλεία για τη θεσμική προστασία της περιοχής αφενός και την οριοθέτηση και τον καθορισμό χρήσεων γης και δραστηριοτήτων μέσα σε αυτή αφετέρου. Στο πλαίσιο αυτό, ο Φ.Δ. έχει ήδη ξεκινήσει, μέσω του χρηματοδοτικού προγράμματος του Πράσινου Ταμείου «Φυσικό Περιβάλλον 2014», την προβλεπόμενη από το Νόμο διαδικασία επικαιροποίησης της υπάρχουσας (αλλά μη εγκεκριμένης) Ε.Π.Μ. και έκδοσης Π.Δ. για το όρος Οίτη, βάσει της υπ' αριθμ. οικ. 4296/168/22-1-2015 Υπουργικής Απόφασης. Η εν λόγω διαδικασία είναι χρονοβόρα και αναμένεται να διαρκέσει σχετικά μεγάλο χρονικό διάστημα, καθώς αποτελείται από αρκετά στάδια, μεταξύ των οποίων, και το στάδιο της δημόσιας διαβούλευσης. Ευελπιστούμε να γίνουν επιτέλους τα συγκεκριμένα νομικά κείμενα και να επιτευχθεί η πολυπόθητη θεσμική «θωράκιση» της περιοχής.

Αντιμετώπιση της σύγκρουσης της εκτατικής

κτηνοτροφίας με τον λύκο στην Οίτη

Το υψηλό αναπαραγωγικό δυναμικό του λύκου και η ιδιαίτερη ικανότητα του να εποικίζει μέσω της διασποράς νέες περιοχές, είχαν ως αποτέλεσμα τη γρήγορη επανεμφάνιση του είδους σε περιοχές όπου είχε εξαφανισθεί ή μειωθεί δραματικά τις τελευταίες δεκαετίες, ιδιαίτερα δε στη Στερεά Ελλάδα, μετά, μάλιστα, την οριστική παύση του καθεστώτος επικήρυξης του είδους από το 1981 ως επιβλαβούς και την ένταξη του σε Ευρωπαϊκό καθεστώς προστασίας. Ο περιορισμός των ανθρώπινων δραστηριοτήτων (όπως οι ορεινές καλλιέργειες) στις περιοχές κατανομής του, καθώς και η μείωση του μεγάλου αριθμού κτηνοτροφικών ζώων εκτατικής κτηνοτροφίας, συνέβαλλαν επίσης στην επανεμφάνισή του.

Στις περιοχές της χώρας μας όπου απαντάται ο λύκος η σύγκρουση του ανθρώπου με το ζώο είναι συχνή και πολλές φορές αναπόφευκτη. Η αντιμετώπιση του φαινομένου της σύγκρουσης των εκμεταλλεύσεων ζωικής παραγωγής με τα μεγάλα σαρκοφάγα, και κυρίως με το λύκο, αποτελεί μια υψηλής σημασίας διαχειριστική δράση για την υποστήριξη της εκτατικής κτηνοτροφίας, αλλά και της μελισσοκομίας, ιδιαίτερα στη παρούσα δυσμενή οικονομική συγκυρία. Εκτός, όμως, από την ενίσχυση των τοπικών παραγωγών και τη διατήρηση των παραδοσιακών μορφών εκτατικής κτηνοτροφίας, μπορεί επιπλέον να επιτευχθεί η διατήρηση και προστασία των πληθυσμών των σαρκοφάγων στην περιοχή.

Για τους παραπάνω λόγους, ο Φορέας Διαχείρισης προσπαθεί τα τελευταία χρόνια, μέσω της διερεύνησης της σύγκρουσης της κτηνοτροφίας με τα μεγάλα σαρκοφάγα και κυρίως με το λύκο, να συμβάλει στην αντιμετώπιση του φαινομένου και στην εξεύρεση διαχειριστικών μέτρων και λύσεων, ώστε να επιτευχθεί η συνύπαρξη των μεγάλων σαρκοφάγων και της εκτατικής κτηνοτροφίας. Στο πλαίσιο αυτό, ο Φ.Δ. ανέθεσε αρχικά μέσω του χρηματοδοτικού προγράμματος του Πράσινου Ταμείου «Φυσικό Περιβάλλον 2013» σε ομάδα εξειδικευμένων επιστημόνων την προκαταρκτική διερεύνηση της σύγκρουσης της κτηνοτροφίας-μελισσοκομίας με τα μεγάλα σαρκοφάγα (λύκο-αρκούδα) στην Οίτη, κατά την οποία έγινε καταγραφή του ύψους των απωλειών ανά παραγωγό (όσον αφορά το ζωικό κεφάλαιο, αλλά και τις μελισσοκομικές εκμεταλλεύσεις), καταγραφή αριθμού, ποιότητας και αποτελεσματικότητας ποιμενικών σκύλων φύλαξης, καθώς και αξιολόγηση της παρουσίας των μεγάλων σαρκοφάγων (λύκο-αρκούδα) με τη συλλογή έμμεσων και άμεσων δεδομένων παρουσίας. Από τα αποτελέσματα που πρόδεδυσαν από την προκαταρκτική αυτή διερεύνηση, τέθηκε άμεσα η ανάγκη περαιτέρω μελέτης του φαινομένου και εφαρμογής διαχειριστικών μέτρων, κυρίως σε ότι αφορά τις απώλειες του κτηνοτροφικού κεφαλαίου από το λύκο.

Έτσι, στο πλαίσιο της Πράξης «Προστασία και Διατήρηση του Εθνικού Δρυμού Οίτης» του Ε.Π. «Θεσσαλία – Στερεά Ελλάδα – Ήπειρος» (ΕΣΠΑ 2007-2013), ο Φ.Δ. ανέθεσε σε εξειδικευμένους επιστήμονες:

1) δράσεις παρακολούθησης οι οποίες καλούνται να αποτυπώσουν και να αξιολογήσουν την υπάρχουσα κατάσταση σχετικά με:

A) τη σύγκρουση των παραγωγικών δραστηριοτήτων με το λύκο,
B) τη χαρτογράφηση της κατανομής και την εκτίμηση των πληθυσμιακών πυκνοτήτων του ζαρκαδιού, του φυσικού θηράματος του λύκου, καθώς έχει αποδειχτεί ότι όταν σε μια περιοχή οι πληθυσμοί των φυσικών θηραμάτων του λύκου, όπως το ζαρκάδι, το αγριογούρουνο και άλλα μικρά θηλαστικά, βρίσκονται σε καλά επίπεδα, συντελείται σημαντική μείωση των ζημιών στο κτηνοτροφικό κεφάλαιο από το λύκο.

2) διαχειριστικές δράσεις οι οποίες αφορούν την άμεση εφαρμογή και παρακολούθηση βέλτιστων πρακτικών πρόληψης και περιορισμού των επιθέσεων από σαρκοφάγα, και συγκεκριμένα τη χορήγηση κατάλληλων ποιμενικών σκύλων (ελληνικών ποιμενικών σκύλων και ελληνικών μολοσσικών σκύλων φύλαξης κοπαδιών) σε επιλεγμένους, βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων, παραγωγούς.

3) δράσεις ενημέρωσης και εκπαίδευσης των παραγωγών, αλλά και του ευρύτερου κοινού, για την εφαρμογή τόσο των μεθόδων πρόληψης, όσο και των διαθέσιμων θεσμικά κατοχυρωμένων χρηματοδοτικών μέσων ενίσχυσής τους.

Η εφαρμογή των παραπάνω αναμένεται να έχει θετική επίδραση στις οικονομικές δραστηριότητες που αφορούν την πρωτογενή παραγωγή (εκτατική κτηνοτροφία), την ενίσχυση οικονομικά ασθενέστερων ομάδων παραγωγών όπου δεν προβλέπεται ενίσχυσή τους από άλλα χρηματοδοτικά μέσα ή θεσμοθετημένες ασφαλιστικές καλύψεις (αποζημιώσεις), βελτίωση της αποδοχής του Φ.Δ. από τον ντόπιο πληθυσμό, μείωση της ανθρωπογενούς θνησιμότητας των μεγάλων σαρκοφάγων και έμμεση ενίσχυση του οικοτουρισμού.

Πηγή:

Ηλιόπουλος Γ. & Πετρίδου Μ. 2012. Προκαταρκτική διερεύνηση για την αντιμετώπιση της σύγκρουσης με τα μεγάλα σαρκοφάγα στην περιοχή ευθύνης του Φ.Δ. Εθνικού Δρυμού Οίτης. Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Οίτης., «Καλλιστώ» Π.Ο.

Λεγάκις Α. & Μαραγκού Π. 2009. Το Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας. Ελληνική Ζωολογική Εταιρεία, Αθήνα

Αφιέρωμα: Διερεύνηση ένταξης της Οίτης στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO

Η Οίτη χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερους γεωλογικούς σχηματισμούς, όπως π.χ. εντυπωσιακά φαράγγια, σπηλιές και καταβόθρες, η προστασία και διατήρηση των οποίων είναι μείζονος σημασίας. Η μακροχρόνια διαβρωτική δράση των νερών, σε συνδυασμό με τις έντονες γεωλογικές ανακατατάξεις στην περιοχή, διαμόρφωσαν τη σημερινή μορφή των εντυπωσιακών φαραγγιών στις βόρειο-ανατολικές πλαγιές της Οίτης, όπως του Γοργοποτάμου, του Κάκαβου, του Γερακάρη, του Καμαριώτη και του Ροδοκάλου, καθώς και άλλες ιδιαίτερες υπόγειες γεωμορφές. Τέτοιες γεωμορφές είναι κυρίως οι σπηλιές και οι καταβόθρες, που αναπτύσσονται στα ασβεστολιθικά πετρώματα λόγω της διάλυσης που υφίστανται από τη διαβρωτική επίδραση του νερού, με πιο χαρακτηριστικές τις «Γραμμένες Σπηλιές» πάνω από το χωριό Κομποτάδες, τις «Αγιοσπηλιές» ή «Αι-σπηλιές» πάνω από το χωριό Μεξιάτες, το σπήλαιο Βελχάκι κοντά στο χωριό Καστριώτισσα, τις σπηλιές στο φαράγγι του Ασωπού, αλλά και την εντυπωσιακή καταβόθρα στο ομώνυμο οροπέδιο.

Η ανάγκη για την προστασία και ορθολογική διαχείριση περιοχών με ιδιαίτερη γεωμορφολογική και γεωλογική κληρονομιά και η συμβολή στην τοπική ανάπτυξη μέσω της προβολής της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας της περιοχής (περιβαλλοντικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά, ιστορία, παράδοση, τοπικά προϊόντα) και της ενεργητικής συμμετοχής των κατοίκων και των τοπικών αρχών οδήγησε στην ιδέα της δημιουργίας των Γεωπάρκων. Τα Γεωπάρκα είναι ευρύτερες περιοχές που περιέχουν αξιόλογες θέσεις γεωλογικών μνημείων και γεωτόπων, δηλαδή θέσεων γεωλογικής-γεωμορφολογικής κληρονομιάς κάθε κλίμακας, καθώς επίσης και θέσεις οικολογικού, αρχαιολογικού, ιστορικού ή πολιτιστικού ενδιαφέροντος, οι οποίες αποτελούν εργαλεία για την περιβαλλοντική εκπαίδευση και την αειφόρο τοπική ανάπτυξη.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο δημιουργήθηκε το 2000 το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Γεωπάρκων (EGN) με την ενίσχυση της Ε.Ε. ενώ το 2004 συγκροτήθηκε το Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων υπό την αιγίδα της UNESCO, το οποίο, μετά και την ένταξη των νέων μελών, αριθμεί πλέον 111 Γεωπάρκα από 34 χώρες από όλο τον κόσμο ενώ στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο Γεωπάρκων συμμετέχουν 65 Γεωπάρκα από 22 Ευρωπαϊκές χώρες.

Η λειτουργία ενός Γεωπάρκου γίνεται από έναν φορέα, ο οποίος διασφαλίζει τη διεθνή δικτύωση, αλλά και την προστασία και ανάδειξη των γεωτόπων που βρίσκονται στην έκτασή του, με τη δημιουργία των απαραίτητων υποδομών, καθώς και με την ανάπτυξη ήπιων τουριστικών δραστηριοτήτων που συμβάλουν στην τοπική ανάπτυξη.

Επιπλέον, τα Γεωπάρκα δεν είναι στατικοί θεσμοί παρουσίασης εκθεμάτων, αλλά ζωντανοί οργανισμοί που σαν κύριο στόχο έχουν την ώθηση της τοπικής οικονομίας, μέσα από ένα πλαίσιο βιώσιμης ανάπτυξης. Τα παραδείγματα είναι πολλά και δύναται να περιλαμβάνουν από οινολογικές εκδρομές με αναφορές στη γεωλογία και τη γεωμορφολογία, μέχρι ανάδειξη τοποθεσιών με ιστορική μεταλλευτική δραστηριότητα (Τοσκάνη, Βραζιλία, Σλοβενία, κοιλάδα Jiu κ.α.), ακόμα και δημιουργία μεταλλευτικών μουσείων σε περιοχές με ενεργή εξορυκτική δραστηριότητα. Η δημιουργία ενός Γεωπάρκου δίνει την ευκαιρία να βρεθεί η χρυσή τομή, αξιοποιήσιμη από την τοπική κοινωνία.

Για να ενταχθεί μια περιοχή στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων, πρέπει να αποτελεί μέρος της γεωλογικής κληρονομιάς και να είναι εξαιρετικής επιστημονικής και εκπαιδευτικής σημασίας, σπανιότητας και ομορφιάς. Σήμερα στην Ελλάδα έχουν αναγνωριστεί ως Γεωπάρκα οι ακόλουθες περιοχές: το Απολιθωμένο Δάσος Λέσβου, το Φυσικό Πάρκο του Ψηλορείτη στην Κρήτη, το Εθνικό Πάρκο Χελμού Βουραϊκού και η περιοχή του Εθνικού Δρυμού Βίκου-Αώου, ενώ άλλες περιοχές είναι υποψήφιες για ένταξη.

Καθώς η Οίτη αποτελεί ένα βουνό με ιδιαίτερους και σπάνιας ομορφιάς γεωλογικούς σχηματισμούς, με μεγάλη επιστημονική αλλά και ιστορική-πολιτισμική σημασία (π.χ. η Γέφυρα του Γοργοποτάμου στο ομώνυμο φαράγγι), οι οποίοι θα πρέπει να προστατευτούν και να αναδειχθούν, είναι σκόπιμη η ένταξή τους ως Γεωπάρκο στο Παγκόσμιο Δίκτυο. Για το λόγο αυτό, με πρωτοβουλία του Φ.Δ. υλοποιήθηκε μέσω του χρηματοδοτικού προγράμματος του Πράσινου Ταμείου «Φυσικό Περιβάλλον 2014» μια προκαταρκτική μελέτη διερεύνησης των δυνατοτήτων ένταξης της Οίτης, αλλά και της ευρύτερης περιοχής, στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO. Στόχος αυτής ήταν η ανάλυση της σκοπιμότητας δημιουργίας Γεωπάρκου στην περιοχή αυτή, σε μια περιοχή δηλαδή η οποία χαρακτηρίζεται από υψηλό βαθμό γεωποικιλότητας, πλούσια βιοποικιλότητα, πολιτισμική κληρονομιά και λαϊκή παράδοση. Τα χαρακτηριστικά αυτά αξιολογήθηκαν σε συνάρτηση με τα ισχύοντα κριτήρια ένταξης στο συγκεκριμένο Δίκτυο, το καθεστώς προστασίας που υπάρχει ήδη στην περιοχή, τις υφιστάμενες υποδομές ανάδειξης του φυσικού περιβάλλοντος και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης-ενημέρωσης και τις δυνατότητες γεωτουριστικής ανάπτυξης.

Από την ανάλυση των στοιχείων προέκυψε ότι η εξεταζόμενη περιοχή έχει αξιόλογο γεωλογικό δυναμικό, το οποίο ταυτόχρονα συνδέεται και με πλούσια ιστορικά γεγονότα, αλλά και με μυθολογικά στοιχεία, όπως π.χ. φαράγγια, σπήλαια, καταβόθρες, ιαματικές πηγές και γενικότερα πολλές γεωλογικές δομές ικανές να στηρίξουν μια πιθανή υποψηφιότητα για ένταξη της Οίτης και της ευρύτερης περιοχής στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων, υπό κάποιες, όμως, προϋποθέσεις.

Αυτές είναι, η απαραίτητη δομή και οργάνωσή του με τις απαιτούμενες υποδομές και δράσεις και φυσικά η εύρεση χρηματοδότησης του όλου έργου από πιθανούς πόρους. Τα οφέλη του γεωτουρισμού, γιατί περί αυτού πρόκειται, στην τοπική κοινωνία είναι πολλά και έχουν να κάνουν με την ανάπτυξη μιας νέας, εναλλακτικής μορφής τουρισμού αφού προβάλλεται διεθνώς η περιοχή και αυξάνεται το ρεύμα τουριστών με ότι αυτό συνεπάγεται για την τοπική οικονομία.

Πηγή:

Σαραντάκος Π. & Βλαχόπουλος Ν. 2015. Υποστήριξη του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Οίτης για την υποβολή φακέλου ένταξης Γεωπάρκου στο Παγκόσμιο Δίκτυο Γεωπάρκων της UNESCO

Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Οίτης

Τ.Κ. 35016 Λουτρά Υπάτης

Τηλ. /fax : 2231059007

e-mail : oiti@otenet.gr

Ενημερωθείτε
για τις δράσεις μας
στην ιστοσελίδα:
<http://www.oiti.gr>
ή επισκεφτείτε τη
σελίδα μας
στο Facebook

